

Minimální preventivní program

Škola: ZŠ a MŠ Blansko, Dvorská 26

Školní rok: 2021-2022

Ředitel: Mgr. Bc. Dušan Krumnikl, MBA

Školní metodik prevence: Mgr. Petra Fojtíková

I. ÚVOD

II. CÍLE

- A. OBECNÉ CÍLE
- B. KONKRÉTNÍ CÍLE

III. PLÁN PREVENTIVNÍCH AKTIVIT PRO CÍLOVÉ SKUPINY

- A. ŽÁCI A STUDENTI
 - 1. DLOUHODOBÉ AKTIVITY
 - 2. JEDNORÁZOVÉ AKTIVITY
 - 3. INTERVENČNÍ AKTIVITY
 - 4. KONZULTAČNÍ HODINY ŠMP PRO ŽÁKY
- B. PEDAGOGOVÉ A DALŠÍ PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI ŠKOLY
 - 1. INFORMAČNÍ SYSTÉM
 - 2. VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI PREVENCE
- C. RODIČE
 - 1. FORMY PRÁCE S RODIČI Z POHLEDU PRIMÁRNÍ PREVENCE
 - 2. FORMY PRÁCE S RODIČI Z POHLEDU SEKUNDÁRNÍ PREVENCE

IV. EVALUACE

V. DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

- Příloha č. 1 - Rizikové chování – zakotvení ve školním řádu
- Příloha č. 2 - Seznam literatury
- Příloha č. 3 - Videotéka
- Příloha č. 4 - Kontakty
- Příloha č. 5 - Přehled základní legislativy
- Příloha č. 6 - Program proti šikanování
- Příloha č. 7 - Krizový scénář

I. ÚVOD

Minimální preventivní program vychází z:

- **Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027**
- **Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č. j. MSMT- 22294/2013-1**
- **Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j. 21291/2010-28).**

Základní legislativa v oblasti prevence rizikového chování mládeže - viz. Příloha č. 5.

Program je realizován v mateřské škole, na prvním i druhém stupni základní školy, ve spolupráci se školní družinou.

II. CÍLE

A. OBECNÉ CÍLE

- vychovávat žáky ke zdravému životnímu stylu
- vést žáky k odpovědnosti za vlastní chování a způsob života přiměřeně jejich věku
- vést žáky k samostatnosti, ke schopnosti dělat samostatná rozhodnutí
- vychovávat žáky, kteří jsou schopni řešit, případně nalézt pomoc a orientovat se při řešení problémů
- preventivně působit v co nejširší oblasti rizikových forem chování
- usilovat o dobré vztahy mezi rodinou a školou

B. KONKRÉTNÍ CÍLE

1. Prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření

Cíle:

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
- aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem
- proškolit učitele pro případ potřeby 1. pomoci intoxikovanému žákovi

2. Prevence šikany-posilování a rozvoj mezilidských vztahů

Cíle:

- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím a formám
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje společenského života
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy
- podporovat v žácích jejich přirozenou zvědavost a potřebu poznávat nové
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách a skrytých místech školy - dozory
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- zasvětit do problematiky šikany i nepedagogické pracovníky

3. Prevence rizikového sexuálního chování - sexuální výchova

Cíle:

- předcházet rizikovému sexuálnímu chování – promiskuitě, nebezpečím nechráněného styku, nemocem, ...
- předcházet rizikům předčasného sexuálního života – právní odpovědnost, citová nevyzrállost, antikoncepce, potraty, ...
- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska...
- předcházet rizikům souvisejících s tělesnými a psychickými změnami – porozumění a péče o své tělo-ducha, informace o přirozených vývojových změnách
- gynekologie, sexuologie a venerologie, ...
- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc – pohlavní styk, odlišnosti obou pohlaví, homosexualita, úchytky, ...
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům (první vztahy-lásky, růst a změny sekundárních pohlavních znaků, ...)

4. Prevence kriminality a delikvence, právní odpovědnost

Cíle:

- podporovat a zapojovat se do projektů realizovaných jinými subjekty (např. Den s policistou, ...)
- zasvětit žáky do základních ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu, řádu obecně...
- zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti - dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR apod.
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákona a být morální podporou

5. Prevence záškoláctví

Cíle:

- snížit počet zameškaných hodin
- posilovat hodnotu vzdělání
- vypracovat plán v souladu se ŠŘ a pokyny MŠMT na řešení neomluvené školní

docházky (od třídního učitele, výchovného poradce, rodiče, oddělení sociálně právní ochrany dětí MěÚ až po policii)

6. Zdravý životní styl

Prevence vzniku poruch příjmu potravy

Ekologie

Cíle:

- podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres, ...
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- seznámit žáky s různými styly života – vrcholový sport, modelky (plastická chirurgie), vegetariánství, život v komunitách, ...
- předcházet negativním vlivům medií a reklamy (tisk, TV, PC) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie, diety, obezita, ...
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii
- naučit žáky poskytnout první pomoc a orientovat se v integrovaném záchranném systému

7. Prevence virtuálních drog - patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách

Cíle:

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, Reality show, výherní automaty, sázení, ...
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znečitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling, ...
- stanovit a posilovat v žácích pravidla pro užívání virtuálních drog
- podporovat počítačové hry, filmy s kladnými stránkami obsahu (postřeh, vědomosti, koordinace pohybů, soustředění...)

III. PLÁN PREVENTIVNÍCH AKTIVIT PRO CÍLOVÉ SKUPINY

A ŽÁCI A STUDENTI

1. DLOUHODOBÉ AKTIVITY

	ZAŘAZENÍ MPP DO VÝUKY I. STUPNĚ
PŘEDMĚT	UČIVO
Prvouka	<p>Místo, kde žijeme</p> <ul style="list-style-type: none">• Bezpečná cesta do školy• Osobní bezpečí• Školní režim a řád• Chodec v silničním provozu <p>Lidé kolem nás</p> <ul style="list-style-type: none">• Příbuzenské vztahy v rodině• Vztahy mezi členy rodiny• Role členů rodiny, práva a povinnosti členů rodiny• Problémy v rodině• Potřeba vzájemné pomoci, dorozumění, poznávání jiných• Lidé různých ras a národností <p>Člověk a jeho zdraví</p> <ul style="list-style-type: none">• Lidské tělo• Hygiena• Volný čas• Zdravá výživa
Přírodověda	<ul style="list-style-type: none">• O vzduchu• Člověk a životní prostředí• Lidské tělo• Životospráva• Prevence zneužívání návykových látek• Prevence osobního ohrožení• Život člověka• Zdraví a bezpečnost
Informatika	<ul style="list-style-type: none">• Bezpečně v kyberprostoru

	<ul style="list-style-type: none"> • Nebezpečí na internetu • Nebezpečí vzniku závislosti na PC hrách
--	---

	ZAŘAZENÍ MPP DO VÝUKY II. STUPNĚ
PŘEDMĚT	UČIVO
Přírodopis	<ul style="list-style-type: none"> • Poškození lidského organismu (vliv kouření a jiných drog na organismus)
Chemie	<ul style="list-style-type: none"> • Chemie ve společnosti – drogy (příklady volně i nezákonně prodávaných drog a jejich nebezpečí) – deriváty uhlovodíku (alkohol, alkoholismus)
Výchova k občanství	<ul style="list-style-type: none"> • Člověk ve společnosti (mezilidské vztahy, asertivita) • Člověk jako jedinec (volný čas a jeho využití, osobní vlastnosti, osobní nedostatky a způsoby jejich překonávání, vrstevnické skupiny, náročné životní situace, stres, techniky vyrovnávání se se stresem) • Stát a právo (drogy a legislativa)
Výchova ke zdraví	<ul style="list-style-type: none"> • Rodina • Člověk ve zdraví a nemoci • Poruchy výživy • Zdravá výživa • Nejčastěji užívané drogy a jejich účinky • Osobní bezpečí • Lidská sexualita
Informatika	<ul style="list-style-type: none"> • Bezpečně v kyberprostoru • Nebezpečí na internetu • Nebezpečí vzniku závislosti na PC hrách

	ZAŘAZENÍ MPP DO VZDĚLÁVÁNÍ V MŠ
nadstandardní aktivity	<ul style="list-style-type: none"> spolupráce s místní knihovnou canesterapie návštěvy solné jeskyně
aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ◆ návštěva divadelních představení ◆ barevné dny ◆ divadelní představení v MŠ ◆ pečení a zdobení perníčků ◆ předvánoční dílnička rodičů a dětí ◆ vánoční besídka pro rodiče ◆ zimní radovánky ◆ masopustní karneval ◆ čarodějnice ◆ jarní výlet do přírody ◆ jarní dílnička rodičů a dětí ◆ velikonoční tematická výstava ◆ návštěva u hasičského záchranného sboru ◆ sportovní odpoledne rodičů a dětí ◆ besídka ke Dni matek ◆ účast na Dni s policií ◆ školní výlet ◆ loučení se školním rokem + pasování na školáky ◆ prázdninové hledání pokladu
VZDĚLÁVACÍ OBLAST	CÍLE
Dítě a jeho tělo	◆ vést dítě ke zdravým životním návykům a postojům
Dítě a jeho psychika	◆ podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost, odolnost
Dítě a ten druhý	◆ podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému
Dítě a společnost	◆ uvést dítě do společenství ostatních lidí
Dítě a svět	◆ založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění

2. JEDNORÁZOVÉ AKTIVITY

1. stupeň	peer program	SONS – (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR)
1., 2. stupeň	Den s policií	Policie ČR, Městská policie Blansko, ...
2. ročník	Dopravní výchova	Policie ČR
3. ročník	Vztahy mezi spolužáky	PPP Blansko
4. ročník	Dopravní výchova	Centrum pro silniční dopravu - A. Kubínová
4. ročník	Návykové látky	PPP Blansko
4. ročník	Bolest – nemoc jménem šikana	Elim Letovice – Pavel Kotouček
5. ročník	Bezpečně v kyberprostoru	Policie ČR
6. ročník	Moderní je nekouřit	Elim Letovice – Pavel Kotouček
7. ročník	Čas proměn – Always - průvodce dívky	Always
7. ročník	První pomoc	Český červený kříž Blansko
8. ročník	Volba povolání	Úřad práce Blansko
8. ročník	Návykové látky a jejich důsledky	PVC Blansko
8. ročník	Sex, AIDS a vztahy	Elim Letovice – Pavel Kotouček
7. ročník	Práva dítěte a kriminalita mládeže	OPD
9. ročník	Trestní odpovědnost dětí a postihy	OSPOD – kurátoři MěÚ Blansko – Mgr. Zdena Hlaváčková
9. ročník	Pravá tvář Facebooku	Elim Letovice – Pavel Kotouček
9. ročník	Prezentace středních škol na rodičovské schůzce	Střední školy

- Organizovat pro žáky výchovně vzdělávací akce, soutěže, exkurze apod. podle termínového kalendáře školy (vycházet z organizace školního roku):

- Den Zdraví
- Den dětí
- Sportovní den
- Sportovní olympiáda (letní, zimní)
- Karneval
- Dílny pro mateřské školy
- Lyžařský výcvikový kurz
- Výlet
- Návštěva divadla

3. INTERVENČNÍ AKTIVITY

- V případě potřeby možná intervence PPP Vyškov – Mgr. Olga Trmačová

4. KONZULTAČNÍ HODINY PRO RODIČE

školní metodik prevence: Mgr. Petra Fojtíková

úterý 13.30 – 14.30 h

V případě potřeby po telefonické domluvě individuálně.

B PEDAGOGOVÉ A DALŠÍ PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI ŠKOLY

1. INFORMAČNÍ SYSTÉM

- skladba MPP na daný školní rok
- preventivní témata zakotvená ve školním řádě
- krizový plán školy
- síť odborné pomoci
- požadavky na třídní učitele a další pedagogy
- kompetence ŠMP, VP
- vedení dokumentace a vzájemný způsob výměny informací

2. VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI PREVENCE

- pravidelná setkání metodiků prevence

C RODIČE

1. FORMY PRÁCE S RODIČI Z POHLEDU PRIMÁRNÍ PREVENCE

- informační servis pro rodiče
 - seznámení s preventivní strategií školy
 - seznámení se školním řádem
 - seznámení s MPP
 - poskytnutí adresáře poskytovatelů služeb s ohledem na problematiku zvládnutí rizikového chování dětí
 - průběžná prezentace výsledků preventivních činností a aktivit

- aktivní formy spolupráce s rodiči
 - kvalitní práce třídních učitelů směrem k rodičům
 - školní akce určené pro rodiče s dětmi
 - funkčnost poradenského systému školy (ŠMP, výchovný poradce, poradenská činnost speciálního pedagoga na škole)
 - přednášková činnost (přednášky, besedy, semináře)

- pasivní formy spolupráce s rodiči
 - písemná sdělení rodičům
 - distribuce informačních materiálů

2. FORMY PRÁCE S RODIČI Z POHLEDU SEKUNDÁRNÍ PREVENCE

- seznámit rodiče s postupem školy v případě krizové situace (případ intoxikace, podezření na zneužívání návyk. látek apod.)
 - odborná pomoc rodičům (mimo rámec školy, předání kontaktů na odborné organizace)

IV. EVALUACE

Proces změn budeme vyhodnocovat průběžně a trvale pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu (zpětné vazby pedagogů - žáků, různé dotazníky, screeniny, počet uskutečněných akcí zaměřených na primární prevenci, získání a vyhodnocení informací od jiných subjektů, které ve škole působí atd.).

Příloha č. 1 Rizikové chování – zakotvení ve školním řádu

- Ve školním řádu zakotven zákaz všem osobám v prostorách školy užívat návykové látky, ve škole s nimi manipulovat, tzn.: zákaz manipulace s alkoholem, omamnými látkami, cigaretami, psychotropními látkami a ostatními látkami způsobilými nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování v budově školy a areálu školy v době pravidelného vyučování a při akcích pořádaných školou. Výjimka je možná pouze v léčebném procesu na doporučení lékaře.
- Manipulace = donášení, distribuce, zprostředkování, prodej, opatření, přechovávání těchto látek.
- V případě, že se škola dozví o požívání omamných a psychotropních látek žákem, hlásí tuto skutečnost zákonnému zástupci žáka. Dále je škola povinna tuto skutečnost oznámit orgánu sociálně-právní ochrany dětí obecního úřadu s rozšířenou působností.
- Distribuce (a další formy jednání uvedené v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon) dle §187 trestního zákona a šíření OPL dle § 188 trestního zákona je v ČR zakázána a takové jednání je trestným činem nebo proviněním. Škola je povinna v takovém případě takový trestný čin přerušit a učinit tak v každém případě včasným oznámením věci policejnímu orgánu
- Se školním řádem a sankcemi za jeho porušování jsou seznámeni žáci i jejich rodiče.
- Byl projednán postup při podezření ze zneužívání návykových látek,
- Vážnější přestupky proti školnímu řádu řeší výchovná komise.

Příloha č. 2 Seznam knih s tematikou rizikového chování

- Svět drog v Čechách
- Drogová závislost
- Drogy
- Vyber si zdraví
- Řekni drogám ne
- Prevence problémů působených návykovými látkami na školách
- Alkohol, drogy a vaše děti
- Tajná zpráva z planety X – III
- Deset kroků jak pomoci svému dítěti říci ne
- Romantické období končí
- Víš vše o drogách II
- Nebezpečí zvané droga
- Jak překonat problém s hazardní hrou
- Drogy a děti
- Bolest šikanování
- Šikana ve škole, na ulici, doma

Příloha č. 3 Videotéka s tematikou prevence rizikového chování

- Řekni drogám ne 1,2
- Pravda o drogách
- Drogy a mýty
- Chci být štíhlá
- Sami
- Mezi nimi
- Drogová problematika 1,2
- Očima hadů 1,2,3
- Sociální spoty (Jeden svět ne školách)
- Dokumentární filmy o drogách
(Děti okamžiku, Dlouhá kocovina, Pomoc člověku, V pasti, Ženy a drogy)
- Mezi stěnami

(školní metodik prevence organizuje videotéku, půjčuje jednotlivé tituly, vede evidenci titulů a výpůjček; různé jiné tituly se dají rovněž zapůjčit u okresního metodika prevence)

Kontakty:

Záchranná služba	155	Dětská linka policie	724 181 181 (nepřetržitě)
Policie	158	Linka bezpečí	800 155 555
Městská policie	156	Linka pomoci	800 111 113 (děti na útěku)

Kontakty na instituce a zařízení v nejbližším okolí ZŠ a MŠ Blansko, Dvorská 26 (obecně v nejbližším okolí školy, dbát na všestrannost případné poskytované pomoci) a stručný popis poskytované služby:

Městský úřad Blansko, nám. Republiky 1, Blansko**Oddělení sociálně právní ochrany, tel.: 516 485 358****• Terénní sociální pracovnice, tel.: 516 485 233, 232, 230, 114**

- sociálně-právní ochrana dětí, poradenství pro rodiče a děti
- sepisy návrhů k soudu na úpravu poměrů nezl.dětí
- sledování vývoje dětí v ústavní a cizí péči
- problematika dětí týraných, zneužívaných, zanedbávaných
- spolupráce se státními a nestátními organizacemi

• Kurátoři pro mládež, tel.: 516 485 231,227

- sociálně právní ochrana dětí, poradenství pro rodiče a děti
- problematika dětí s výchovnými problémy, trestnou a přestupkovou činností
- pomoc dětem, na nichž byla spáchána trestná činnost (šikana, drogy, násilí...)
- pomoc pro děti týrané, zneužívané, zanedbávané
- sledování vývoje v ústavní péči, mladistvých ve výkonu vazby + trestu
- spolupráce se státními a nestátními organizacemi

▪ Kurátor pro dospělé, tel.: 516 485 227

- občané starší 18 let: propuštění z vazby a výkonu trestu + společensky nepřizpůsobení

Pedagogicko-psychologická poradna, Nad Čertovkou 17, Blansko, tel.: 516 417 431

- sociálně-právní poradenství
- výchovné a výukové problémy
- šikana, závislosti, drogy (testy), prevence, řešení sociálně patologických jevů
- poradenství pro děti, mládež, rodiče

Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Sladkovského 2b, Blansko, tel.: 516 413 524

- problémy: osobní, s partnerem, dětmi, prarodiči
- rozvodová a porozvodová problematika

Poradenství, Komenského 15, Blansko, tel.: 516 411 583

- právní a sociální poradenství
- psychologické poradenství
- drogové poradenství

Pěkná modrá, Komenského 17, Blansko, tel.: 516 411 583

- denní centrum pro občany trpící psychickými potížemi

Zdravotní ústav Jm kraje, územní pracoviště Blansko, Mlýnská 2, tel.: 516 412 085

- poradenství: zdravý životní styl, bulimie, anorexie, HIV

Prevcentrum Blansko, Sadová 2, Blansko

Drogová pomoc a poradenství, tel.: 516 410 621, 604 957 495, 605 839 039

e-mail:pvc.bk@worldonline.cz

- výměnný program pro uživatele drog, snižování rizik, sociální pomoc, testy na infekční choroby
- poradenství pro rodiče, partnery, sourozence, pedagogy a širokou veřejnost
- preventivní program pro mládež

Nízkoprahové centrum pro děti a mládež PVC, tel.: 516 410 621, 604 957 495, 721 838

077,e-mail:pvc.bk@worldonline.cz

- nízkoprahový klub: stolní fotbal + tenis, zkušebna, počítače, výtvarná dílna, videoprojekce
- streetwork, poradenství pro děti a mládež, doprovázení, program pomoci pro dívky

Speciální škola s více vadami, Žižkova 27, Blansko, tel.: 516 411 868

- speciálně pedagogické centrum

Psychologická + psychiatrická ambulance, Poliklinika, Sadová 33, Blansko, tel.: 516 488

111

- psychologická a psychiatrická péče

Sdružení podané ruce, Vídeňská 3, Brno, tel.: 543 246 524, 543 249 343

- poradna pro drogovou závislost

**Spondea – Centrum pro týrané, ohrožené a zneužívané děti, Štefánikova 1, Brno ,tel.:
541 235 511, 541 213 732**

K – Centrum Krok, Purkyňova 14, Svitavy, tel.: 461 532 604

- poradenství pro děti a mládež – závislost, rodinná terapie i individuální terapie

Linka pomoci AIDS, Stará 25, Brno, tel.: 545 575 425

Cedelab, Juliánov, Krásného 20 , Brno, tel.: 548 226 387

- vyšetření na požívání drog

STRATEGIE

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

METODICKÉ POKYNY

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve škole a školských zařízeních MŠMT ČR č. j.: 21 291/2010-28 od 1. 11. 2010 (přílohy upravované 1. 1. 2012)
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízeních (č. j.: 22294 /2013-1.) červenec 2013
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (č. j.: 25 884/2003-24)
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č. j.: 14 423/99-22)
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č. j.: 10 194/2002-14)
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních (č. j.: 29 159/2001-26) – neplatný
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem (IVÝP) v rámci řešení rizikového chování žáků č. j. MSMT – 43301/2013 platnost/12/2013/

VYHLÁŠKY

- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných ve znění pozdějších předpisů.

ZÁKONY

- Zákon. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů
- Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím (účinnost od 1. ledna 2007)

Další zákony

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě
- Zákon č. 132/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o rodině
- Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

1. Vzdělávání pedagogů a budování týmu

a) Účast na vzdělávacích akcích a seminářích

Školní metodik prevence sociálně – patologických jevů je vyškolen v akreditovaném kurzu u MŠMT č. j. 11313/2007–25–244. Cílem kurzu bylo připravit metodiky prevence na výkon jejich funkce, a to v souladu s vyhláškou č. 317/2005 Sb. § 9c) „Studium k výkonu specializovaných činností – prevence sociálně patologických jevů“.

b) Budování týmu

Společné prožitkové akce pro celý sbor (vánoční posezení, závěr školního roku)

2. Složení užšího realizačního týmu v rámci školy

třídní učitel

školní metodik prevence: Mgr. Petra Fojtíková

výchovná poradkyně: Mgr. Hana Dostálová

ředitel školy: Mgr. Bc. Dušan Krumnikl, MBA

speciální pedagog: Bc. Heidi Kočí

3. Zmapování skutečné situace ve škole

Třídní učitelé v 6. ročnících provedou ve svých třídách sociometrii. S vyhodnocením pomůže metodik prevence.

Metodik prevence provede mapování rizikového chování ve všech ročnících na konci školního roku.

4. Společný postup pedagogů i rodičů při řešení případů šikanování

Krizový scénář-viz příloha č. 1

1. Situace, které škola zvládne řešit vlastními silami

A. postup pro počáteční stádia šikanování

B. rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování

2. Situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií.

S krizovým plánem jsou vždy na začátku školního roku prokazatelně seznámeni žáci (přiměřeně jejich věku) a jejich zákonní zástupci.

5. Prevence ve třídnických hodinách

S třídními kolektivy se pracuje na rozvoji pozitivních mezilidských vztahů. Za jejich rozvoj odpovídají především třídní učitelé, kteří dle možností a konkrétní situace ve třídách najdou odpovídající organizační formy (třídnické hodiny).

Žáci vědí, co je a co není šikana a jak se zachovat, když se v jejich blízkosti objeví.

6. Prevence ve výuce

Všichni učitelé vnímají důležitost vytváření bezpečného prostředí. Kromě práce ve svém předmětu se soustředí na rozvoj pozitivních vztahů. Umožňují rozvoj spolupráce i zpětnou vazbu.

Žáci by měli znát a umět pracovat v komunitním kruhu, při skupinové práci, vyjadřovat se slušně a otevřeně při zpětné vazbě atd.

Pracujeme s pravidly tříd a dynamikou třídního kolektivu.

Učitelé se snaží vyhnout technikám a metodám, které neúčelně vytvářejí či zvyšují napětí a následně vytvářejí potřebu uvolnit (vybít si) negativní energii např.:

- Veřejné vyhlásování výsledků písemných prací
- Srovnávání jednotlivých žáků a tříd
- Ironizování, zesměšňování
- Nenaplněné hrozby, častý křik
- Nehlášené písemné práce
- Vytváření stresového prostředí při učení

7. Prevence ve školním životě mimo výuku

příchod do školy – dozory v šatnách a na chodbách

přestávky – dozory na chodbách

oběd – dozory v jídelně

odchod ze školy – dozory v šatnách

Dohled musí se zvýšenou intenzitou sledovat riziková místa (WC, školní bufet, zavřené dveře tříd během přestávky, šatny u tělocvičny).

V případě mimoškolní akce budeme spolupracovat s městským úřadem a městskou policií.

8. Účinný ochranný režim

- Pedagogické dozory
- Třídní pravidla
- Schránka důvěry – emailová adresa metodika
- Žákovský parlament

9. Spolupráce s rodiči

Škola se snaží systémově spolupracovat s rodiči těmito prostředky:

- Vzájemné informování
ze strany školy v případě, že se šikana objeví
ze strany rodičů, že zpozorují nějaký problém
- Spolupráce při řešení problémů
- Konzultační dny
- Dny otevřených dveří
- Školská rada
- Školičky pro předškoláky
- Zapojení rodičů do akcí školy
- Letáček pro rodiče
- Informace pro rodiče na internetových stránkách školy – www.zsdvorska.com

10. Školní poradenské služby

Poradenské služby na škole poskytují

- Výchovný poradce – Mgr. Hana Dostálová
- Školní metodik prevence - Mgr. Petra Fojtíková

11. Spolupráce se specializovanými zařízeními

- viz. Krizový scénář – seznam institucí zabývajících se problematikou šikany

12. Evaluace

Zpětná vazba – vyhodnocení dotazníku.

Příloha č. 7 **KRIZOVÝ SCÉNÁŘ**

1. POČÁTEČNÍ STÁDIA ŠIKANY

= situace, které škola zvládne řešit vlastními silami

A. Postupy pro počáteční stádia šikanování

B. Rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování

2. POKROČILÁ ŠIKANA

= situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií (řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti).

A. Postupy pro počáteční stádia šikanování

...Zpočátku může jít o nevinné vtípky, ale ta nevinnost najednou jaksí vyprchá...Naschvály se neustále vracejí k jedné osobě (několika). Nedochozí k výměně rolí.

Jak postupovat při objevení problému (informací od rodičů, žáků, vlastním pozorováním):
- nahlášení TU – ŠMP + VP – zvolí strategii řešení

!!CHRAŇTE ZDROJ INFORMACÍ!!

1. krok - Odhad závažnosti onemocnění informovat ŠMP, VP, (popř. TU) -
dále v textu ŠMP, VP a TU

- velmi důležité je určit, jestli daný problém vyřeším (je to moje?) anebo jestli už problematika patří odborníkům (počáteční stádium, pokročilé stádium, neobvyklá forma šikanování-lyncě)

4 kritéria:

- a) způsob chování a vypovídání obětí a svědků, je to moje pokud jsou otevření, ochotní pomoci a nesouhlasí se špatným chováním (viz. tabulka),
- b) závažnost a četnost agresivních projevů,
- c) čas – jak dlouho šikanování trvá,
- d) počet agresorů a obětí.

Oznámení vedení školy, nástin řešení a vymezení rolí (kdo, co bude dělat – jednotný postup).

2. krok - Rozhovor s informátory a obětí provádí ŠMP + VP - kabinet

- rozhovor s informátory (rodič, kamarád, kolega – kdokoliv kdo na problém upozorní)

- nereagovat obranně
- nezpochybňovat
- **důležité je chránit zdroj a obsah informací!**
- dostanu-li signál od kohokoli – začnu třídu pozorovat (přímé varovné signály – ověřování informací)
- důležitá je empatie – nedávat rady, jen vnímat
- jakoukoli i „scifi“ výpověď, VŽDY ověřit
- po odchodu informátora si vše zapsat

- rozhovor s obětí

POZOR! Oběť nemusí nic říct (PROČ?):

- má strach (poslapaná důstojnost natolik), že už o tom nechce mluvit,
- bojí se chodit do školy, co ho tam zase čeká,
- bojí se to říct učitelům, aby nepřišla pomsta (možná odvěta agresorů),
- bojí se to říci doma, aby se nezačaly dít ještě horší věci, když se do toho vloží rodiče,
- bojí se, že by mu nikdo neuvěřil,

Zde je velmi důležitá role třídního učitele, výchovného poradce, školního metodika, oblíbeného učitele apod. Může to být i spolužák, rodič – musí mít k té osobě **důvěru!!**

Důležité je, aby oběť:

- **nás vnímala jako oporu a cítila od vás možnou POMOC!**
- **Aby, o tom vůbec s někým promluvila, aby problém ventilovala ze sebe VEN!**
- **TRPĚLIVOST v naslouchání**

- **! rozhovor musí být proveden tak, aby o něm ostatní nevěděli – možná pomsta agresorů**
- nereagovat obranně
- nezpochybňovat
- empatie, otevřenost
- důležitá je empatie – nedávat rady, jen vnímat
- jakoukoli i „scifi“ výpověď ověřit
- *neslibovat něco, co nemůžu splnit*
- důležité je vše si zapsat pro další potřebu

3. krok - Nalezení vhodných svědků ŠMP, VP, ŠSP + TU

- spolupráce s informátory a oběťmi – vytipování svědků

- důležité jsou žáci, kteří sympatizují s obětí (sympatie x nesympatie oběti)

- nevybíráme si podle svých sympatií a podle jejich chování

- *výslech svědků nejlépe mezi čtyřma očima* (např. po vyučování, požádat o odnesení pomůcek do kabinetu), aby ostatní nevěděli (ochrana oběti)

4. krok - Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky

- *rozhovory individuálně!*

- nesmí se konfrontovat oběti s agresorem, ani jejich zákonní zástupci-předcházení konfliktu!
- viz. trojrozměrný pohled – „šikana jako závislost“
- **konfrontace svědků** (ale i tak max. 2 spolu) - pouze při protichůdných informacích!
OPATRNE!

5. krok – Ochrana oběti

- zvýšená pozornost ve školním klimatu (třídním),
- zpřísnit dozory (ošetřit pohyb dětí na záchodech, cestě do školy) a časté nahlížení do třídy o přestávce (nenápadně),
- po dobu šetření je možné se souhlasem vedení nechat oběť doma,
- doporučit rodičům odborníka v PPP nebo v SVP, či v jiné instituci zabývající se touto problematikou,
- praktický lékař.

6. krok – Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

- *vnější obraz šikanování! (popis nemocného čili patologického chování)*

- nutnost poskládané mozaiky informací, (důkazy, musím mít jistotu o tom, co se ve třídě děje
- vztahy)
- konfrontace A – A (při rozporuplnosti informací – opět max. 2)

7. krok - Výchovná komise

- za účasti vedení školy + metodik prevence + výchovný poradce + třídní učitel + rodič + odborník = seznámení s problémem (postihy agresorů – odkaz na Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, čl. 5 – výchovná opatření)

- **Nástin struktury výchovné komise:**

- Úvod, přivítání – *vedení školy*
- Seznámení rodičů s problémem, který jsme zjistili – projevy chování u jednotlivého konkrétního dítěte (agresora) – *vedení školy, popř. řešitel problému (ŠMP, VP, TU)*
- Jaký postoj zaujímá škola k těmto nevhodným a nežádoucím projevům chování – *vedení školy*
- Vyjádření zákonných zástupců
- Možná navrhovaná řešení ze strany zákonných zástupců, (možnosti řešení pro nápravu chování u svého dítěte (agresora), aby se situace zlepšila, možnost spolupráce se školou).
- Seznámení rodičů s konkrétními možnými řešeními, které navrhuje škola – *vedení školy*
- Domluvit se na časovém horizontu (z hlediska nápravy chování agresora) - *TU*
- Zpětná kontrola (zda se situace zklidnila) - *TU*
- ***Nezapomenout upozornit rodiče na další výchovná opatření, pokud tato přijatá opatření nepomohou - vedení školy***

Pozn. zákonní zástupci jednotlivých žáků (agresorů) by měli být zváni na jednání ve škole písemnou formou a mezi jednotlivými jednáními se zákonnými zástupci by měla být časová prodleva.

Z tohoto jednání by měl být proveden zápis, který obsahuje (datum, struktura, závěr (na čem jsme se dohodli) podpisy všech zúčastněných, souhlas rodiče, že byl s celou záležitostí seznámen a s navrhovanými řešeními souhlasí.

U agresorů není řešením vyloučení žáka ze školy. Přijde na jinou školu a v šikaně může pokračovat dál. Cílem je dostat ho z toho. Vyřešit mu příčinu útoků!!! Spolupráce....

8. krok – Rozhovor se zákonnými zástupci obětí – TU, ŠMP, VP (popř. vedení školy)

- jiný den než výchovná komise, individuální setkání
- sdělení zákonným zástupcům, co jsme v dané věci zjistili (závěry zjištění, domluva na dalších opatřeních)
- časový horizont pro sledování situace (14 dní informace o situaci – rodinné a školní klima)
- **spolupráce (ochrana obětí)**

Kontakt na instituce / konkrétní odborník zabývající se problematikou šikany:

Pedagogicko-psychologická poradna,
praktický lékař,
Středisko výchovné péče Brno.

9. krok – Práce s celou třídou

- **uzavření celé záležitosti vedením školy ve třídě (VP, ŠMP, TU)**
- nastavení pravidel – charta třídy (nutno dodržovat všichni!) TU + ŠMP a informování pedagogického sboru
- třídu neustále sledovat
- ozdravení třídy – dlouhodobý proces
- při nezastavení problematiky šikanování kontaktovat ŠMP, VP (přivolání pomoci – instituce zabývající se touto problematikou)

Prevence – kamarádské vztahy a bezpečné klima

Rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování

Informace (informátor, kdokoliv, kdo na problém upozorní)

Struktura pásma (např.: diagnostický program Mgr. R. Ježkové: „Neubližuji mi!“, který mapuje vztahy ve třídních klimatech, *popř. je možné zvolit i jiný typ programu pro práci se třídou např. vrstevnický program Nory Martinové, Rychnov na Kněžnou – viz. časopis Prevence, apod.*

!Odhad závažnosti onemocnění – zvážit stádia (počáteční, pokročilé, neobvyklá forma šikany)

4 kritéria:

způsob chování a vypovídání obětí a svědků, je to moje pokud jsou otevření, ochotní pomoci a nesouhlasí se špatným chováním (viz. tabulka),
závažnost a četnost agresivních projevů,
čas – jak dlouho šikanování trvá,
počet agresorů a obětí.

Oznámení vedení školy, nástin řešení a vymezení rolí (kdo, co bude dělat – jednotný postup).

!!Správné řešení u případů šikanování mezi dětmi a mládeží záleží na Vaší jednotnosti a důslednosti.

Popis pásma mapující vztahy v třídním klimatu:

- **techniky** – mapující klima ve třídě (ŠMP)
- výběr technik cílených pro tuto problematiku (např.: Jména, Přezdívky, Had, Místa si vymění, Ruce, Loď, Tiché řady, Míček: Co mám /nemám rád(a)), apod.
- **sociometrie** (ŠMP, VP)
- zvláštní místnost
- individuální práce se žáky
 - **práce se třídou (komunitní kruh)** (ŠMP, VP, ŠSP) za účasti TU
- pojmenování problému ve třídním klimatu

4. Vypracování závěrečné zprávy(ŠMP, VP)

- e) důvěrná
- f) popis I., II., III. části pásma k mapování vztahů
- g) závěr
- h) doporučení, rizika, odkaz na metodický pokyn MŠMT ČR čj.: 28275/200-22

5. Info a diskuze TU, ŠMP, VP, VŠ

- i) popis dění ve třídě
- j) kroky k řešení
- k) role pedagoga

6. Kulatý stůl „INFO“ (ŠMP, VP, VŠ)

- l) schůzka s pedagogy, kteří ve tř. učí – seznámení s problematikou
- m) pedagogický sbor

7. Schůzka s rodiči (VŠ – písemná forma)

- n) „mimořádná“
- o) účast TU, VP, ŠMP, VŠ
- p) seznámení se problémem (obecně) ne jmenovitě!

- pokud má zákonný zástupce zájem mluvit vždy individuálně se zákonným zástupcem o jeho dítěti

8. Výchovná komise

- q) písemná forma vyzvání
- r) struktura - viz

Nástin struktury výchovné komise:

- o Úvod, přivítání – *vedení školy*
- o Seznámení rodičů s problémem, který jsme zjistili – projevy chování u jednotlivého konkrétního dítěte (agresora) – *vedení školy, popř. řešitel problému (ŠMP, VP, TU)*
- o Jaký postoj zaujímá škola k těmto nevhodným a nežádoucím projevům chování – *vedení školy*
- o Vyjádření zákonných zástupců
- o Možná navrhovaná řešení ze strany zákonných zástupců, (možnosti řešení pro nápravu chování u svého dítěte (agresora), aby se situace zlepšila, možnost spolupráce se školou).
- o Seznámení rodičů s konkrétními možnými řešeními, které navrhuje škola – *vedení školy*
- o Domluvit se na časovém horizontu (z hlediska nápravy chování agresora) - *TU*
- o Zpětná kontrola (zda se situace zklidnila) - *TU*
- o **Nezapomenout upozornit rodiče na další výchovná opatření, pokud tato přijatá opatření nepomohou - vedení školy**

Pozn. zákonní zástupci jednotlivých žáků (agresorů) by měli být zváni na jednání ve škole písemnou formou a mezi jednotlivými jednáními se zákonnými zástupci by měla být časová prodleva.

Z tohoto jednání by měl být proveden zápis, který obsahuje (datum, struktura, závěr (na čem jsme se dohodli) podpisy všech zúčastněných, souhlas rodiče, že byl s celou záležitostí seznámen a s navrhovanými řešeními souhlasí.

9. Spolupráce se specializovanými zařízeními -

Instituce, zabývající se problematikou šikany	odborník/jméno zabývající se problematikou šikany	adresa	kontakt
Pedagogicko – psychologická poradna Blansko	Oblastní metodik prevence – Mgr. Magdaléna Chytilová	Nad Čertovkou 17, 67801 Blansko	Tel.:516 418 779 www.pppblansko.cz
Pedagogicko – psychologická poradna Boskovice	Ivana Cvrkalová	Havlíčková 35, 68001 Boskovice	Tel.: 516 454 178 721 754 139 www.pppboskovice.cz
Středisko výchovné péče pro děti a mládež HELP ME		Bořetická 422 Brno Židenice	Tel.: 544 234 629
Středisko výchovné péče pro děti a mládež - ambulance		Hlinky 140, Brno – Staré Brno 60300	Tel.: 543212218
Středisko výchovné péče		Veslařská 246 637 00 Brno	Tel.:543 216 685
Středisko sociální pomoci dětem		Hapalova 4, 621 00 Brno	Tel.: 541 229 298 spondea@sky.cz
Psychiatrická léčebna		Brno – Černovice, Hůskova 2	Tel.: 548 123 404
Krizové centrum Psychiatrické první pomoci		Jihlavská 20, 625 00 Brno	Tel.: 547 192 078
OSPOD	Vedoucí oddělení –Mgr. Jana Fadrná	Nám. Republiky 1, 678 01 Blansko	Tel.: 516 775 358
OSPOD	Kurátor pro děti a mládež–Mgr. Zdenka Hlaváčková	Nám. Republiky 1, 678 01 Blansko	Tel.: 516 775 231
OSPOD	Kurátor pro děti a mládež –Milan Daněk	Nám. Republiky 1, 678 01 Blansko	Tel.: 516 775 227
Sdružení Podané ruce, o.s.	Radovan Voříšek Jan Veselý	Hapalova 22, 621 00 Brno	Tel.: 549 211 278 prevcentrum@volny.cz www.podaneruce.cz
Prevcentrum	Ing. Aleš Herzog	Sadová 2, 678 01 Blansko	Tel.: 516 410 621
Policie ČR, Městské ředitelství Brno		Cejl 4/6 611 38 Brno	Tel.: 541 521 111 415 250 019
Probační a mediační služba ČR	Mgr. Brandstatterová Renáta Mgr. Wesselsová Alena	Hybešova 457, 678 01 Blansko	Tel.:516 429 206 516 429 205 www.pmscz.cz
Dětský diagnostický ústav		Hlinky 140 603 00 Brno	543 212 218 ddu@ddu.sss.brno.cz

Linky důvěry (regionální a nadregionální) a internetové poradny

- Linka bezpečí a Krizové centrum (nadace Naše dítě)
Ústavní 95/91, 18100 Praha 8
0800155555
Telefonní linka je bezplatně přístupná z celé republiky a je v provozu 24 hodin denně.
- Bílý kruh bezpečí
(Sdružení pro pomoc obětem trestné činnosti a jejich blízkým)
Duškova 20, 150 00 Praha 5
(02) 5731 7100
Bílý kruh bezpečí zřídil v poslední době poradny v dalších městech: v Brně, Ostravě, Olomouci, Plzni a Pardubicích.
- Občanské sdružení proti šikanování
Podbabská 17, 160 41 Praha 6
www.sikana.cz
- Amnesty International ČR
Palackého 9, Praha 1
(02) 249446993
amnesty@ecn.cz
- www.minimalizacesikany.cz
- MŠMT
na tel. 257 193 310 (doc. Bohumil Stejskal) poskytuje školám, žákům i rodičům odbornou a metodickou pomoc

ODKAZY

www.minimalizacesikany.cz

www.anebo.upol.cz

www.poradenskecentrum.cz

www.ucitelske-listy.cz

www.bkb.cz

Domácí webové stránky s tematikou šikany:

Společenství proti šikaně , www.sikana.org

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Sdružení Linka bezpečí (800 155 155) , www.linkabezpeci.cz

Amnesty International ČR, www.amnesty.cz

10. Práce se třídou

PREVENCE: bezpečné klima, kamarádské vztahy – charta třídy: nastavení pravidel (spolupráce učitel + žáci)

- třídnické hodiny, výuka,
- výlety,
- víkendové akce,
- adaptační pobyty.

2. POKROČILÁ ŠIKANA

- 1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.**
- 2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.**
- 3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.**
- 4. Pokračující pomoc a podpora oběti.**
- 5. Nahlášení policii + spolupráce se specializovanými zařízeními – viz příloha č.3**